

KANONNENVLEES

Kunst en Geluk in de Creatieve Stad

Door:

Tom Helmer en Willem de Vlam

De kunstenaars John en Wieke houden zich staande in de eerste linies van de creatieve stad. Ze doen er alles aan om hun artistieke idealen te verenigen met de nuchtere werkelijkheid. Als ze verliefd op elkaar worden en gaan samenwonen, opent zich een nieuw front.

Eerste opvoering door Toneelgroep Opium voor het Volk op 16 februari 2008

Kanonnenvlees

Proloog

John en Wieke op. Wieke met trommeltje achter John aan. Ze hebben zeer potsierlijke kleren aan.

John :

Ga Weg! Keer om! Verdwij!

Ik waarschuw je, met mijn laatste kracht

Waarom heeft niemand je tegengehouden?

Keer om!

Deze waarschuwing is het eerste en laatste dat ik voor je kan betekenen. Hierna dien ik de hoge, onbarmhartig meester.

Keer om!

Mijn meester is machtig door zachte hand en zachte stem. Met zijn zachte hand ontlokt hij het subtielste en het fijnste aan het leven. Zijn zachte stem stimuleert de opening van het gemoed en moedigt aan vrijuit te spreken. Zijn hand streelt, zijn stem fluistert. Maar zijn gefluister heeft recruten doen opstaan, duizenden, alsof hij heel hard riep. En zijn strelende hand heeft legers getemd en getraind en strak in het gelid gebracht, alsof hij de tucht er in sloeg.

Als kanonnenvlees ben ik naar het front gegaan. Ongewapend, ongetraind, niet toegerust werd ik tien jaar terug verscheurd. Maar er kwam geen dood. Ik ben een verscheurde ondode die alleen kon worden gesust met zacht gestreel en zoet gefluister. Nog steeds ben ik één van zijn soldaten.

Ik ben op. Met mijn laatste krachten waarschuw ik jou. Ik weet niet waarom, want ik ken je niet. Ik weet nauwelijks nog je naam. Maar je ziet er aardig uit. Een aardig mens. Ik waarschuw je: keer om! Hoe ben je zo ver gekomen? Helemaal tot hier! Ga weg! Keer om!

Wat denk je te gaan bereiken? Waarom wil je het doen? Hoop je op vervulling?

Wieke :

Ik hoor je waarschuwing, maar het is dezelfde als die ze me vroeger influisterden voor het slapengaan. Ik ben gewaarschuwd. Ontvang me. Geef me eten en drinken.

John :

Er is hier niets te halen. Er is hier alleen maar verroeste munitie met vergane slagpennen en beschimmelde springstof. Alleen maar wollen ondergoed dat ruikt naar aarde en oud zweet. Keer om.

Scène 1

John's atelier. Wieke heeft zojuist een proeve van haar kunnen aan John laten zien.

John:

Is dit het? Oh, maar dat is... Heel... Je naam nog één keer?

Wieke:

Wieke.

John:

Wieke, Wieke. John.

Wieke:

Ja, dat weet ik.

John:

Ja, ja. Natuurlijk weet je wie ik ben. Wil je wat drinken?

Wieke:

Wat vind je?

John:

Wat drink je?

Wieke:

Wat heb je?

John:

Bier, wijn en wodka.

Wieke:

Bier graag.

John:

Zoveel je wil, ik heb genoeg ingekocht. Ik heb vanavond wat te vieren. Of te verdrinken. Een aanvraag. Ik krijg vanmiddag de uitslag.

Wieke:

Spannend?

John:

Ja, vermoeiend genoeg is dat na tien jaar nog steeds spannend.

Wieke:

Je zou het verdienen. Tenminste, naar wat ik begrepen heb.

John:

Van wie?

Wieke:

Weet ik niet. Bij een galerie. Paul

John:

Paul?

Wieke:

Andriessel!

John:

Had ie een opening?

Wieke:

Nee. Ik ga niet naar openingen.

John:

O. En wat zeiden ze?

Wieke:

Dat je toegewijd bent.

John:

Wie zei dat?

Wieke:

Weet ik niet. Kale man. Dik. Zei dat ie wel eens wat van je kocht.

John:

Ja, die ken ik. Zei-die dat? Toegewijd?

Wieke:

Ja. En die ander was het ermee eens.

John:

Toegewijd?

Wieke:

Ja, dat zeiden ze.

John:

Daarom ben je hier?

Wieke:

Ja.

John:

Ik ben toegewijd?

Wieke:

Vind je dat vervelend?

John:

Weet ik nog niet. Denk het niet. Maar...

Wieke:

Is het waar?

John:

Nou ja, het is meer of het nou het eerste is dat je...

Wieke:

Ik zou het niet erg vinden, als ik jou was.

John:

Nee?

Wieke:

Nee.

John:

Ik vind het niet erg. Maar waarom ben je...?

Wieke:

Omdat het je menens is. Als het zo is.

John:

Het is zo.

Wieke:

Mooi.

John:

Waarom is dat zo belangrijk?

Wieke:

Mag ik eerst horen wat jij van m'n werk vindt?

John:

Nee.

Wieke:

Ik vind het allemaal zo... mat.

Ik kan niet urenlang achter elkaar werken en vergeten dat ik honger heb.

Ik heb niet de schitterende obsessie.

John:

Niet.

Wieke:

Nee. En als anderen naar m'n werk kijken, valt ze dat niet eens op.

Zien ze niet. Dat ik gewoon 's ochtends wat begin en's middags ophoud. Mat. Slap.

John:

Wat een verschrikkelijk dilemma.

Wieke:

Nou, het is meer dat het op deze manier niet hoeft, voor mij.

Dat geploeter en dat gesjacher

Ik kan nu nog wat anders gaan doen.

De wereld is groot. Ik vind wel wat.

John:

Nou dan moet je dat maar gaan doen.

Wieke:

...

John:

Het zou wel zonde zijn. Met je werk is verder niets mis.

Wieke:

Dat meen je?

John:

Er is iets mee.

Wieke:

Echt?

John:

Ja. Ja. Ja. Nee ja het is echt heel sterk.

Het lijkt bijna of je... Nou, en misschien is dat ook wel zo.
Je hebt echt talent. Je bent echt... Je bent vrij.
Of vrij... Dat is zo beladen....
Hoe zeg je dat?
Zonder blok aan je been. Zonder iets voor ogen.
Ongebonden, geen last van de wereld,
Niet zenuwachtig.
Niet ironisch of absurd.
Jij voelt je comfortabel met de wereld.
Alsof hij om je heen is geslagen
als een dikke, wollen wintersjaal.

De telefoon gaat.

Maar hoe je de dingen te lijf gaat; ze echt zowat bespringt
Alsof je een soort futuristisch roofdier bent
Een verslindster van werelden!

John neemt op.

Met John. ... Ha! Dag mevrouw. Ja, ik had gebeld. Ja. Ja. Ja, heel benieuwd... Ok. Ja, ik begrijp het.
Is goed. Dag. Godver!

Smijt de telefoon stuk.

Wieke:

...

John:

Sorry.

Wieke:

Geeft niet.

John:

Ze hebben het weer eens niet begrepen.
Godver! Kut! Kanker.

Wieke:

Zei ze nog waarom...?

John:

Nee. Nooit over de telefoon.
Er komt nog een brief maar...
Ik wil dat fopexcuus ook helemaal niet horen.
En zo werkt het, he.
Meestal zeggen ze nee, daarbuiten.
En soms, soms zeggen ze ja.

Wieke:

Je klinkt... bitter.

John:

Bitter, balen. Hadden ze ja gezegd, dan was ik blij.
Ik ga er al heel lang van uit dat ze daar gewoon een muntje opgooien.
Niet dat ze dat doen maar het is beter voor mijn gemoedsrust.
Jezus, net nu jij er bent. Nou goed.
Jij zal ook wel afwijzingen achter de kiezen hebben.
Ach, zo'n ego. Zonder ben je beter af.

Wieke:

Sorry. Ik bedoel...

John:
Dank je.

staat op en begint tussen papieren te zoeken.

Ik zoek... ja, hier. Mijn inzending.
Wieke, ik heb een gewoonte.
Ieder plan dat afgewezen wordt vernietig ik.
Ik geloof niet in tweede kansen.
Het is verschrikkelijk.
Een verschrikkelijke handeling.
En dom. Verschrikkelijk dom.
Ik kan ze opnieuw indienen.
Of ergens anders, voor iets anders.
Ik verdom het. Ze moeten kapot.
Alle tevergeefs opgelichte invallen.
Weg ermee.
Het slaat nergens op, want zij hebben hun kopie nog.
Maar in dit huis heeft het geen bestaansrecht meer.

hij slaat een CD-Rom kapot.

Zo.

Wieke: *na even uitblazen*
Mag ik blijven?

John:
Ja. Je overtreft alle verwachtingen.

Wieke:
Echt?

John:
Echt.

Wieke:
Echt! Oh echt? Daar ben ik heel blij om.

John:
Ja, maar wel even rustig he. Die afwijzing hakt er in. Even rustig.

Wieke:
Okee.

John:
Op een goede samenwerking.

Wieke:
Proost.

John:
Godverdomme. Niet te geloven.
En het erge is, die commissieleden; ik heb met die mensen op groepstentoonstellingen gehangen.
Dat zijn mijn collega's en dan flikken ze je zoiets.
Hoe laat is het eigenlijk? Half acht? Ik moet zo weg.

Wieke:
Oh, sorry.

John:

Nee, nee, rustig. Rustig. Ik moet me toch nog verkleden.

Wieke:

Oh? Moet je op sjiek?

John:

Eh, ha! Nee, gewoon een borrel. Iets met de creatieve stad, blablabla.

Heb een vriend beloofd dat ik zou komen.

Hij had het over een delegatie van kunstenaars

Gadver. Delegatie. Ambtenaren. Heb ik weer aan me hoofd. Ondernemersborrel.

Maar goed, dan moet ik wel voldoende artistiek nietwaar?

Anders geloven ze nooit dat ze een echte te pakken hebben.

Het blauwe jasje. Ja, alles uit de kast.

Het is echt een avond voor het blauwe jasje.

Waarom ga je niet mee?

Wieke:

Janee klinkt enig.

John:

Heb je iets te doen vanavond?

Wieke:

Nee.

John:

Zo erg is het niet en je moet je neus laten zien.

Wieke:

Vertel.

John:

Ik zou gaan als ik jou was.

Wieke:

Moet het?

John:

Wieke. Wiekewiekewieke.

Wieke:

Ok.

John:

Gezellig. Pak je jas. O. Nog één ding... hoe doen we het met het geld?

Wieke:

Geld?

John:

Ja. De lessen?

Wieke:

Oh. Ik heb een beurs gekregen.

John:

Om bij mij in de leer te gaan?

Wieke:

Bij iemand. Bij voorkeur bij jou.

John:

Tweehonderd per week.

Wieke:

Tweehonderd?

John:

Je kunt hier iedere dag zijn. Ook 's avonds als je wilt. Ik ben alleen en eigenlijk alleen maar aan het werk. En als ik niks doe, doe ik ook echt niks, dus echt, je kunt hier altijd terecht.

Wieke:

Okee.

John:

Mooi. Kun je het aan het begin van de maand geven?

Wieke:

Ja, dat zal wel lukken.

John:

Ok, afgesproken.

Wieke:

Afgesproken. Ik neem morgen de eerste mee.

John:

Okee. Klaar voor de strijd?

Wieke:

Ja.

John:

Ik ben benieuwd wat je in huis hebt!

Intermezzo I

John:

Onze vormen en kleuren zijn volkomen in overeenstemming met onszelf. In de tram, op de fiets, in de winkelstraat, bieden wij ons stralende uiterlijk aan de medemens aan. Wij zijn de kleurrijke figuranten in hun zwart-wit bestaan. Wij zijn de frontsoldaten van de creatieve klasse, de long van het stadsklimaat, die voor lucht, zuurstof, adem en inspiratie zorgt. Wij zijn als gist in de brouwerij. Wij vreten uit en scheiden af en zo leveren wij smaak en roes en dit gaat vanzelf, want het is onze aard en die is in natuurlijke harmonie met onze plaats in de biotoop.

Scène 2

Wieke:

geeft John envelop met geld
Goeiemorgen.

John:

Goeiemorgen. Ha fijn, mijn nieuwe wasmachine. Ik zal ze missen, bij de wasserette.

Wieke:

Ja, is het zo erg?

John:

Zo erg is dat toch niet? Moet ik me nou ook al schamen als m'n wasmachine een keer stuk gaat?

Wieke:

Nee, nee, alleen die wasserette...

John:

Ik vond het juist wel gezellig. Het was alleen zo duur.
Hoe vond je het gisteravond?

Wieke:

Niet boeiend. Eerlijk gezegd. Sorry.

John:

'Boeiend.' Nee. Een door het stadsdeel georganiseerde 'ontmoeting tussen midden- en kleinbedrijf en de creatieve sector'... Ze hebben maar niet op de uitnodiging gezet dat het niet boeiend zou worden.

Wieke:

Waarom doen ze het dan?

John:

In ieder geval niet om vijftwintigjarige chagrijnige bakvissen te vermaken. Ze hebben wel wat beters te doen.

Wieke:

Zoals?

John:

Zoals elkaar leren kennen, kijken of je iets voor elkaar kan betekenen, onderkennen dat je nou eenmaal in hetzelfde ecosysteem zit en dat je het met elkaar moet zien te rooien. En wat doe jij? Je gaat er zó bij zitten.

Doet voor.

En wie heb je gesproken? Niemand.

Wieke:

Maar ze zijn zo saai! Ik krijg het idee alsof ik tegen een pannenset van de Blokker sta te praten.

John:

Ja natuurlijk zijn ze saai! Ik ben ook saai, waar of niet?
Ik ben toch saai? Nou?

Wieke:

Nee, jij bent niet saai.

John:

Ik ben wel saai.
Ik ben niet te doen.
Maar je hebt me wel nodig.
Je hebt het saaie volk nodig.

Wieke:

Ja, okee, ik snap het.

John:

Ik raad je trouwens ook aan visitekaartjes te laten drukken voor de borrels en openingen. Ik weet dat je je dan een vastgoedhandelaar voelt maar die dingen zijn handig, dus doen.

Wieke:

Visitekaartjes. Komt in orde. Mag ik iets vragen?

John:

Ja.

Wieke:

Gaan we het de hele dag over borrels en netwerken hebben?

John: *lacht*

Sorry. Het is ook gewoon mijn ergernis over dat jonge mensen nauwelijks weten hoe belangrijk het is en... -

Wieke:

Het is goed.

John:

Okee, ik hou erover op. Maar toevallig gaan we vanavond naar een opening...

Wieke:

O joepie.

John:

... en als je er dan net zo bijloopt dan zwaait er wat!

Ik meen het, vanavond is het belangrijk. Ik verwacht er veel. Curatoren, galleriehouders. Ook de kanonnen. Paul Andriessse bijvoorbeeld. Heeft in zijn carrière al heel wat grote namen weten te brengen. Hij kan je echt lanceren. En sommigen zijn echt ineen keer zo, piiiieeeeeeuw, over de oceaan gevlogen.

Maar maak je geen zorgen, ik geef je nog wel wat tips.

En nu gaan we het over jou hebben!

Wieke:

Oh?

John:

Ja, jij weet al alles van mij en ik niks van jou. En dat vind ik niet erg, maar iets zegt me dat het ook niet helemaal klopt.

Wieke:

Okee, vraag maar raak.

John:

Waarom wil je kunstenaars worden? Wanneer wist je dat je kunstenaars wilde worden? Wanneer kwam je voor het eerst in aanraking met serieuze kunst?

Wieke:

eh.. O. Wat een vragen... Het eerste kunstwerk dat ik me herinner was een schilderij van Kandinski in het Centre Pompidou. Ik was met mijn ouders naar Parijs. Geen idee hoe oud ik was. Klein. Klein genoeg om heel boos te zijn omdat m'n vader geen zin had om in de rij te staan voor de Eiffeltoren.

John:

Enig idee welk schilderij?

Wieke:

Nee. Iets met veel kleur.

John:

Goed begin.

Wieke:

Dank je. Vind ik ook. Eh, volgende vraag: waarom, het grote waarom? Wil je een eerlijk antwoord of...

John:

Ja, als dat kan.

Wieke:

Ik wil het al heel lang, maar de reden waarom verandert nogal.

Toen ik jong was ik heel rationeel. Toen wilde ik over de wereld nadenken en dan aan anderen laten zien wat dat denken over de wereld in mij veranderd had. Daarna ging ik wat vaker uit en werd dat een beetje te braaf. Het ging toch niemand wat aan en het was sowieso niet uit te drukken. 'Het moest er gewoon uit!'

Daarna kreeg ik iets met een kunstenaar uit Enschede en toen had ik ook allerlei redenen, maar eigenlijk was ik gewoon kunstenaar omdat hij het was. Nouja, en tegen de tijd dat ik daarvan was bijgekomen, vond ik gewoon dat ik het goed kon. En ik vond dat ik het beter kon dan de anderen die zich ook hadden aangemeld op de academie. Ik was toen niet zo'n heel erg prettig mens om mee om te gaan. Ze zijn nog steeds niet zo dol op mij, daar.

John:

Geen vrienden gemaakt?

Wieke:

Nee, ze vonden me heel arrogant.

En terecht misschien.

Of niet eigenlijk.

Ik bedoel; ik vond het ook wel echt een stel prutsers bij mekaar, maar dat maakt me op zich nog niet arrogant.

Het is toch niet arrogant om een idioot een idioot te vinden? Of wel?

John:

Eh... dat weet ik niet. Hangt ervan af hoe idioot hij is.

Wieke:

Maar ten opzichte van wie? Van mij? Van het landelijk gemiddelde?

John:

Jajajajaja. En nu?

Wieke:

Wat ik er nu van denk? Nu weet ik het eerlijk gezegd niet. Ja, ik ken wel een heleboel antwoorden uit mijn hoofd. Maar iets dat echt voor mij de reden is... Dat weet ik niet zo.

John:

Okee.

Wieke:

Dat is heel erg, he?

John:

Och, je kunt prima een hele praktijk opzetten zonder dat je weet waarom.

Als het goed blijft gaan, waarom zou je je daar dan zorgen over zitten maken?

Pas als het slecht gaat heb je een goede reden nodig om door te gaan.

Wieke:

Daarom hebben oude kunstenaars bijna altijd ijzersterke redenen.

John:

Ha, een snelle leerling. Dank u lieve heer.

Intermezzo II

John:

We zijn stekelig. Onhandelbaar. Zandkorrels in zacht oestervlees. We prikkelen de reflexen van de gemeente en trainen haar immuunsysteem. Door uitzonderlijk te zijn maken we het gewone sterker, gezonder. We geven het alledaagse definitie. Totdat... Tot dat de gemeente ons heeft ingekapseld en

als juweel inlegt in het wapenschild van de beschaving, ons aan het parelsnoer rijgt, dat verre vreemde volken doet kruipen voor de vindingrijkheid van onze stam.

Scène 3

Nacht. John is vrolijk en een beetje dronken. Wieke is stoom aan het afblazen. Ze overdrijft en heeft lol in de overdrijving.

John:

Okee, we zijn veilig binnen. Brand los.

Wieke:

O! Wat was dat erg.

John: *vrolijk*

Je hebt je uitstekend gehouden. Ik ben trots op je.

Wieke:

Dat linoleum. Die latex waar alle muren mee zijn witgesausd. Die gecasteerde ruimtes waar elk karakter uit is geramd.

John:

Ja, goed zo, ga maar.

Wieke:

Dat volk! Dat vreselijke volk!

John:

Gooi het eruit, meisje.

Wieke:

Waarom komen die mensen? Wat hebben ze hier te zoeken? Ze lopen binnen, doen snel even een rondje en doen er de rest van de avond alles aan om maar níet naar de kunst te kijken.

John:

Waar is de buit?

Wieke: *geeft hem een tas propvol visitekaartjes*

Je ziet ze zich in de idiotenste bochten kronkelen en ze zijlings, in krabbegang naar de bar toe kruipen.

John:

Ongelofelijk. Wat een verzameling.

Wieke:

Moet ik op deze mensen wijzen als ik zeggen wil "Kijk papa, ik ben net als zij! Kijk bakker, journalist, of advocaat, dit zijn mijn collega's, dit is mijn beroep!"

John:

Je hebt met iedereen gepraat! Iedereen!

Wieke:

Koppen, aangekoekte wijnlippen waar vergunningloze drank naar binnen gaat. Lelijke vrouwen. Wanstaltige vrouwen. Vlezige lippen met verbolgen vouwen en een doorrookte huid die eruit ziet of hij van jute is.

John: *neemt een bad in de visitekaartjes*

Lex, Marga, Sjaak, Paul... Iedereen!

Wieke:

En maar slurpen, kwaken, schateren en ondertussen naar sigaretten snakken....

John:
Joepie!!!

Wieke:
Want alles moet schoon en strak en hygiënisch en steriel. Het product van onze arbeid wordt op sterk water gezet.

John: *blij*
Kunst moet zwemmen. Wijn?

Wieke:
Ja, lekker. Ik haat openingen.

John:
Je hebt het prachtig weten te verbergen. Ik ben trots op je.

Wieke:
Ik moest me zo inhouden. Maar ik heb doorgezet. Tanden op elkaar.

John:
En de oogst is ook niet mis. Goed hoor.

Wieke:
Dank je dat ik even mocht briesen.

John:
Het was erg vermakelijk.

Wieke:
Dank je. Ik scheld om te behagen.

John:
Het grappige is; op een dag komt er iemand thuis van jouw opening en dan vindt ze het ook allemaal verschrikkelijk.

Wieke:
Nee, want mijn openingen worden heel erg tof.

John:
Tof? Ohja? Hoe ga je dat aanpakken?

Wieke:
Hoe zou ik het doen....
Om te beginnen zou ik alleen maar spa schenken.
En ik zou zeker géén acts erbij doen. Geen bijbeunende paaldanseressen of modeshows voor honden. Op zijn best hou ik een lezing. Een heel lang en heel erg moeilijk Fidel Castro-achtig verhaal van een half uur over hoe mijn praktijk commentaar zich verhoudt met de belangrijkste kunsttheorie van dat moment. Dan mogen ze nog een half uur rondkijken en dan schop ik ze d'r allemaal uit.

John:
Dat lijkt je mooi?

Wieke:
Ja, dat lijkt me mooi.

John:
Leuk. Leuk bedacht. Ik kom graag kijken.

Wieke:
En jij?

John:
Ik wat?

Wieke:
Hoe zou jij het doen?

John:
Oh. God, daar heb al lang niet meer over nagedacht. Ik was vroeger altijd heel erg van de stunts. Met vuurwerk enzo. Of dat ik op een motor door de ruimte ging rijden zodat het publiek de hele tijd opzij moest springen.

Wieke:
Ja, daar heb ik van gehoord. Dat was een goeie.

John:
Ja. Dat was grappig.

Wieke:
Waarom exposeer je niet meer?

John:
Sja. Wat zal ik daar eens op antwoorden?

Wieke:
Sorry, laat maar. Neem me niet kwalijk.

John:
Nee, nee het is wel goed.
Waarom denk je?

Wieke:
Weet ik niet...

John:
Ik stel geen werk meer ten toon, omdat ik niet zoveel boeiends heb dat ik kan laten zien.
En dat is geen valse bescheidenheid.
Dat is het goed getrainde oog van een professional, te weten ikzelf, nu gericht op mijn eigen werk.
Beter dan middelmatig maar niet echt goed.
Interessant maar vaak ook een beetje bedoelerig.
Verdienstelijk; niet uitzonderlijk.

Wieke:
Vind je dat echt?

John:
Ja. Ben je het er niet mee eens?

Wieke:
Waarom ga je dan door?

John:
Was jij ermee gestopt?

Wieke:
Ja.

John:
Gelijk heb je.
Misschien.

Misschien ook niet.
Het is het waard, volgens mij.
Dat denk ik echt.
Ook al ben ik niet de man geworden die ik voor ogen had.
Mijn werk is een slap aftreksel van wat ik wil maken,
Het is alsof ik elke dag door mijn eigen handen word uitgelachen,
'Wat? Jij? Kom nou toch!'
Maar het is het me waard.
Het spijt me.
Ik sta opeens allemaal verdrietige dingen tegen je te zeggen.

Wieke:
Het is niet erg.

John:
Ik moet niet zeuren. Neem me niet kwalijk.

Wieke:
Heb je er ooit over gedacht om ermee te stoppen?

John:
Ja. Ik kon het niet. Jij?

Wieke:
Ja.

John:
Vaak?

Wieke:
Ja.

John:
En waarom bleef je doorgaan?

Wieke:
Weet ik nog niet.

John:
Nog niet?

Wieke:
Nee.
Je huis heeft me ontzettend verrast.
Het atelier, de keuken, het woongedeelte.
Alles past hier bij elkaar.

John:
Ja, ik heb geprobeerd het goed samen te laten gaan.

Wieke:
Vroeger, in het hoge noorden op het platteland, woonden boeren boven de stal, zodat de warmte van het vee door het huis trok. Daar doet het me aan denken.

John:
Zo heb ik het nog niet horen uitdrukken.

Wieke:
Het is een compliment.

John:

Ja. Ja, dat had ik begrepen.
Wil je hier blijven slapen? Er staat hier nog ergens een veldbedje, als je wil.

Wieke:

Nee, ik ga liever naar huis.

John:

Okee.
Nee, want dan had ik alvast even dat veldbedje tevoorschijn gehaald. En dekens en een kussen enzo...

Wieke:

Hoeft niet.

John:

Prima. Ik ga slapen in elk geval.
Zie ik je morgenochtend?

Wieke:

Ja.

John:

Je hebt het geweldig gedaan vanavond. Ik ben trots op je.

Wieke:

Dank je.

John:

Wel thuis.

Wieke:

Slaap lekker.

Intermezzo III

John: *alleen dwaalt een beetje rond door het huis, doet haar jas aan en een muts op*

We zijn vrijzinnig.

Altijd op zoek naar het pure. Het ware. Het juiste.

Een ideaal. Waarin een mens meer is dan zijn achtergrond, zijn geslacht, zijn leeftijd.

Waarin plaats is voor een ontmoeting van de ziel.

Een heilig ideaal; dat verraden is het laagste.

En toch gaat ook bij ons het overtreden van de regels niet vanzelf; ook wij vrezen de straf van onze dorpsgenoten; de roddels, de uitsluiting. We overtreden met even veel moeite als ieder ander, de ongeschreven wetten die ons door de volksverhalen worden ingeprent.

Maar we overtreden ze wel.

scène 4

Wieke:

Lekker geslapen?

John:

Heel thuisgekomen?

Wieke:

Ik heb toen ik thuiskwam alles nageteld en volgens mij ontbreekt er niets.

John:

Mooi. Jij ook lekker geslapen?

Wieke:

Als een baby.

John:

Heb je eigenlijk een vriend?

Wieke:

Jij?

John: *gebaart om zich heen.*

Wat denk je?

Wieke:

Dat zegt niks, misschien heeft zij d'r juist zo'n bende van gemaakt. Of hij.

John:

Zij. En nee. Ik ben ongebonden.

Wieke:

Vrij als een vogeltje.

John:

Ja. Koffie?

Wieke:

Ja.

John:

En dan moesten we maar proberen iets zinnigs te gaan doen. Dus start de boel maar vast op.

Wieke: *zet haar camera en haar computer aan.*

Vind je het niet ongezellig, zo alleen?

John:

Nee, op deze manier kan ik namelijk uitgebreid met al mijn studentes naar bed.

Wieke:

O. En gebeurt dat vaak?

John:

Bijna zonder ophouden. Ze lopen de deur plat. Elke dag.
Heb je het nummertjesautomaat niet in de gang zien staan?
'nummer 53 naar bed 4 alstublieft, nummer 53 naar bed 4'
Het verbaast me eigenlijk dat je je kleren nog aan hebt.
Suiker? Melk?

Wieke:

Melk als je hebt. Maar waar heb je ze dan verstopt? Er zouden er hier dan toch al drie moeten liggen.

John:

Vóór de koffie? Ben je nou helemaal...

Wieke:

Je bent van onderwerp veranderd.

John:

Oh ja? Ik dacht dat dit het onderwerp was.

Wieke:

Ik had het over... nou ja laat maar.

John:
Je koffie.

Wieke:
Dankje.

Wieke's toenadering is niet meer te negeren.

John:
Ik heb niet zoveel te bieden. Ik ben veel van huis. En tot laat.
Thuis ben ik met m'n werk bezig.
Ik vergeet afspraken, verjaardagen.
Ik breek aan de lopende band beloftes,
Het is niet leuk met mij.

Wieke:
Ik ben ook de makkelijkste niet.
Ik heb inktzwarte chagrijnige pestbuien als het weer eens niet wil lukken.
En ik loop eindeloos tegen dingen op te hikken en dan word ik huilerig en draaiërig en dan heb ik nergens zin in want dan zit ik me alleen maar schuldig te voelen en medelijden met mezelf te hebben.

John:
Ik ben verschrikkelijk egoïstisch.

Wieke:
Ik ben zowat om de twee weken depressief.

John:
Ik kan hele dagen zwijgend op de bank zitten.

Wieke:
Ik vind bijna niks lekker om te eten.

John:
Al zou ik helemaal gek zijn van een vrouw, dan zou ze nog alleen maar op de tweede plaats komen.
Dat kun je niet echt van iemand vragen.

Wieke:
Het hangt er helemaal vanaf aan wie je het vraagt.

John:
Wauw. Je windt er geen doekjes om, hè?

Wieke:
Ik heb altijd uit veel moeten kiezen. Daarom kan ik het nu heel goed. Kiezen.

John:
Ik geloof je.
Ik ben alleen wat voorzichtiger aangelegd.
Laten we maar proberen wat te werken.

Wieke:
Okee.

De telefoon gaat.

John:
Sorry. Met John. Dag Paul. *tegen Wieke, met hand op de microfoon:* Paul Andriessel!

Ja, goed dank je.
Ja, het was wel ok he gisteravond? En je hebt met mijn nieuwe leerling gesproken zag ik.
Ja, ze liet trots je kaartje zien.
Ja ze is hier.
Ja.
Ja, ze zit hier naast me.
Ja.
Ja.
O! je wil d'r even spreken! Janee sorry, natuurlijk. Ik geef d'r even.
Voor jou!

Wieke:

Met Wieke. Dag Hallo. Ja. ... W-Wat leuk. Volgende maand? Ja, ja. Ja. Dat ... zou wel moeten lukken, denk ik. Ehm.. Ik moet het even vragen.
Ehm.. John? Meneer Andriesse wil volgende maand graag een keer langskomen. Op atelierbezoek.
Kan dat?

John:

Ja? Ja. Ja! Ja, natuurlijk kan dat.

Wieke:

Ja, dat kan. Dinsdag de 1^e, drie uur. Afgesproken. Ok. Ja, tot de 1^e. (*Hangt op.*)

John:

Niet te geloven! Wat heb je tegen hem gezegd, gisteren?!

Wieke:

Ik weet het ook niet. Ik heb gewoon over mezelf verteld.

John:

Wat dan?

Wieke:

Gewoon, alles over mezelf. Wat ik jou ook verteld heb...

John:

Het is niet te geloven. Paul Andriesse voor Wieke.

stilte

Wieke:

John...

John:

Wat is er?

Wieke:

Hou me eens vast.

Als John zijn arm om haar heen slaat manoeuvreert zij zich snel in een omhelzing.

John:

Wat?

Ze kust hem

John:

Wieke...

Ze legt zijn handen op haar billen.

Wieke:
Hallo.

John:
Hallo.

Wieke:
Ik ben zo blij.

John:
Ik ook. Ik ben ook heel blij.

Wieke:
Met alles. Met deze plek. Met jou.

John:
Wieke...

Wieke:
Je bent belangrijk. Heel belangrijk.

John:
Voor wie?

Wieke:
Je hebt me heel erg geholpen. Je moet me blijven helpen.

John:
Jij krijgt vaak wat je wil he?

Wieke:
Ik kan goed kiezen.

scène 5
Wieke verkleedt zich

Wieke:
Ze hebben me behoorlijk voor de gek gehouden.

John:
Wie?

Wieke:
Ze. De wereld. De verhalen. M'n ouders. M'n leraren. M'n vrienden, vriendinnen. Iedereen. Behalve jij.

John:
Ik zou je nooit voor de gek houden.

Wieke:
Het gaat er helemaal niet om wat ik wil.
Het gaat er niet om of ik trouw ben aan mezelf. Alsof er een zelf is die ik op een of andere manier in de steek kan laten.
Ik denk niet dat dat bestaat. Jij?

John:
O, dat denk ik wel.

Wieke:

En het is helemaal niet slecht om afhankelijk te zijn.
Afhankelijkheid is de natuurlijke staat.
Je bent altijd wel ergens afhankelijk van, ja toch?

John:

Ja. Meestal wel ja.

Wieke:

Soms kun je kiezen waar je wel en waar je niet van afhankelijk wil zijn.
En soms niet.
En zo is het.

John:

Ja.

Wieke:

En soms kun je kiezen wie van je afhankelijk is.
En soms niet.

John:

En zo is het.

Wieke: *Geeft hem een envelop.*

Alsjeblieft. Het is de eerste van de maand.

John:

Ah. Oh. Okee. Dankjewel.

Wieke:

Nee, jij bedankt. Ik heb veel geleerd.

John:

Graag gedaan. En dan nu, de grote dag.

Wieke:

Paul Andriessse, Vertegenwoordiger van God op aarde komt mijn ziel wegen.

John:

Heb je d'r zin in?

Wieke:

Onwijs. Ik barst van de zin.

John:

Heb je goede moed?

Wieke:

Ik barst van de goede moed!

John:

Heb je talent?

Wieke:

Ik barst van het talent!

John:

Ga je dat aantrekken?

Wieke:

Ja, dit ga ik aantrekken!

John:

Nee, serieus, ga je dit aantrekken?

Wieke:

Ja. Is het niet goed?

John:

Vind je het niet een beetje... een beetje bloot?

Wieke:

Vind je het een beetje tè?

John:

Ja, een beetje wel, eigenlijk.

Wieke:

Ja, ik dacht: alle beetjes helpen?

John:

Ja... nou misschien. Heb je wel gelijk.

Wieke:

Ja? Weet je het zeker? Want anders doe ik gewoon wat anders aan, hoor.

John:

Ja. Nee. Nee. Het is wel goed.

Wieke: *na even*

Ik ga me even verkleeden.

John:

Ja. Ja. Dat is misschien wel het beste.

Wieke af om zich te verkleeden; ze blijft in gesprek met John; ergens in de rest van de scène is ze ermee klaar en komt ze weer op om zich te laten keuren. Er hoeft niet heel erg moeilijk gedaan te worden over wanneer dit precies is, of over wat er dan precies gezegd wordt.

Wieke: *af*

fuckerdefuckfuckfuckfuckfuckfuckFUCK!

John:

Wat maakt het ook eigenlijk uit. Het is gewoon Paul die op bezoek komt. Gewoon Paul. Paul komt gewoon even langs. Moeten we ook niet al te gek over doen. Gewoon gezellig. Gewoon even kletsen.

Hee, hai, kom binnen.

Kon je het vinden?

Ja? Oh, ja, je was hier natuurlijk wel eens eerder geweest.

Ja, wel al weer een tijdje geleden, hè?

Lacht nerveus – ohnee, daar kunnen we het beter niet over hebben.

Wieke: *af*

Hallo Paul ... Meneer Andriessse... Paul... Paul.

Hallo Paul, leuk je weer te zien.

Lacht – het klinkt nep.

Lacht weer – het klinkt weer nep.

Fuck fuck fuck fuck fuck

Lacht nog een keer.

John:

Ik zou die lach laten zitten, als ik jou was.

Wieke:

Ja. Beter. Klopt. Oh, John; wat als hij het niks vindt?

John:

Dan sterf je pijnlijk, langzaam en alleen.

Wieke:

Daar word ik níet minder nerveus van, John!

John:

Okee. Okee, dan verzinnen we wel wat anders. Dan komt het ook wel goed met je. Het zou niet het eind van de wereld zijn. Zolang je je gezondheid maar hebt. Je overleeft het wel en ik zal je nooit, nooit verlaten.

Wieke:

Echt niet?

John:

Hoor ik nou iemand z'n fiets vastzetten?

Wieke:

John!

John:

Volgens mij is dat 'm.

Wieke:

Nou!

John:

Vlug; wie zijn je grootste invloeden?

Wieke: *antwoordt*

Joseph Beuys en Pipilotti Rist.

John:

Waarín zie je dat terug?

Wieke:

Joseph Beuys in de stemmige, zachte kleuren en de liefde voor objecten en ruimte, Pipilotti Rist natuurlijk in de onbekommerde montage.

John:

En over vijf jaar?

Wieke:

Over vijf jaar heb ik één of twee grote museale werken gemaakt, waar ik de volgende plannen voor heb.... Etcetera etcetera

Maar wil ik ook een stevige reputatie in Amsterdam opbouwen, het liefst iets voor de stad gaan betekenen.

John:

Ja! Kom maar binnen!

Andriessé komt op.

Zo, al een tijdje geleden he?

Lacht

Kijk daar is ze. Oh maar jullie kennen elkaar natuurlijk al.

Wieke:

Dag meneer Andriessse. *Corrigeert* Paul.

John:

Zo. Hoe is het ermee?

Ja? Fijn. Mooi.

En ik zag dat je nu wat van Guido hebt hangen?

Nou, ik ken hem persoonlijk – zijn werk niet zo goed.

Mooi.

Nou. Dit is 'r.

Wieke:

Ja, *lacht*.

John:

lacht.

Wieke:

Koekje?

John:

Koffie? Thee?

Wieke:

Stroopwafel? Bokkepootje? Krakeling? Scholiertje?

John:

Earl Grey? Ceylon? Darjeeling? Lapsang Souchong?

Wieke:

Knappertje? Mariakaakje? Bastognekoekje? Mergpijpje?

John:

Jasmijn? Kamille? Mint? Rooibos?

Wieke:

Lange Vinger? Chocoprins? American Original Chocolate Chip cookie?

John:

Pouchkine? Du Jardinier? Thé des Courtisanes? Parlez-moi d'Amour?

Wieke:

Niets.

John:

Echt niet?

Wieke:

Nou, dan zal ik verder niet aandringen.

John:

Neem ons!

Ontvang ons in uw genade!

Wieke:

Vergeef ons onze stommiteiten

We begaan ze enkel in het verlangen u te dienen

John:

Een verlangen dat grenzeloos is

Als de oceanen.

Wieke:

En als de blauwe lucht
Zie! Wij werpen ons in het stof voor uw aangezicht!

John:

Zie! We kermen en weklagen bij enkel de suggestie van uw toorn.

Wieke:

Wee mij! Wee mij!

John:

Nederigheid is onze vreugde en enige bestemming

Wieke:

U dienen is onze heilige opdracht;
Er bestaat geen genot, dan u ter wille te staan.

John:

Verdrijf ons niet van uw erf!

Wieke:

Uw zweepslagen en schimpscheuten zijn ons een balsem

John:

Maar wacht! Wat zie ik?

Wieke:

Herken ik in uw ogen de lichte fonkeling van welbehagen?

John:

Zie ik in de manier waarop u uw schouders beweegt,
Uw rug zich ontspant, uw buikje over uw broekriem zakt...

Wieke:

Draagt u een lotusbloem in uw oor?

John:

Zie ik in de manier waarop uw lippen dik en vochtig worden,

Wieke:

de manier waarop de kraaienpootjes op uw slapen samenbundelen
als korenhalmen in de hand van de landarbeider,

John:

Oh, geluk!

Wieke:

U heeft ons lief?

John:

Oh, zenuwtintelend geluk!

Wieke:

U opent de toegangspoorten tot uw hof?
Ik mag binnen de geur van lelies en fluitekruid opsnuiven?

John:

Oh, teelbalstrelend geluk!

Wieke:

Ik mag de paardebloemen kaalblazen?
Mijn gezicht begraven in de lavendelstruiken?
En schaterend wentelen in de rozemarijn?

John :

Ja, en dan blijf ik buiten,
en dan loop ik buiten de hoge muren met je mee,
en ga jij naar het noorden, dan ga ik naar het noorden,
en ik roep lieve woorden naar je, en verstandige woorden en behulpzame,
en die roep ik over de hoge muren heen,
en als jij dan zorgt dat je een beetje in de buurt van die muren blijft,
dan kun je ook horen wat ik zeg.

Wieke :

Oh John!

John :

Oh Wieke!

Wieke :

Hoe kunnen wij u ooit bedanken?

John :

Ligt het in onze macht om zoveel rijke gaven met meer dan een nietigheid te betalen?
Is de gift niet veel groter dan wijzelf?

Wieke :

Kon ik u maar stukken en brokken van mijzelf ten dank geven!
Als ze weer aan konden groeien zou ik blijven geven;
Een voet, een borst, een nier, een lever;
net zolang tot ik zo honderden kopieën van mijzelf;
mijzelf zo honderdmaal gegeven heb;
Dan zou ik misschien een begin maken met u te danken voor uw gulheid.

John :

Zie! Uw dampende hengst staat klaar,
de billen met brandewijn ingewreven,
om u naar uw burcht terug te brengen!

Wieke :

Dag goddelijke man! Dag heerser van de dageraad!

John :

Dag! Dag!

Wieke :

Dag!

Licht aan; Andriessse is net de deur uit; John en Wieke staan even naast elkaar, keren dan naar elkaar toe, beginnen zachtjes te juichen en vliegen elkaar om de hals.

Wieke :

Een solo! Ik mag een solo doen!

John :

Ongelofelijk. Ik ben... ik heb echt... ongelofelijk.

Wieke :

Oh mijn god. In augustus, dat is over zes maanden.
Ik moet echt als een beest aan het werk.

John:

Ik snap nog steeds niet hoe je dit klaar hebt gespeeld.

Wieke:

Allemaal dankzij jou! Mijn geniale mentor!

John:

Ik weet niet zeker of ik er wel zoveel mee te maken heb gehad.

Wieke:

Wat een aardige man ook, hè?

John:

Paul? Ja, zeker.

Wieke:

Wauw. Ik ben er een beetje beduusd van.

John:

Ja, en terecht! Een soloexpositie bij Paul Andriessse is niet niks. Ongelofelijk, zeg. Mijn Wieke. Bij Paul in de stal.

Wieke:

Oh ik vind dit heel eng. Ik vind dit heel erg eng.

John:

Dit is ook heel erg eng. Dit is horror.
Nu heb je opeens iets te verliezen.

Wieke:

Oh shit. Oh shit.
Oh, ik vind dit heel erg eng.

John:

Het komt goed, Wieke. Je bent jong, je hebt talent en je hebt mij. Wat kan er mis gaan?
Hij houdt haar vast, ze kussen. Kom schatje, dit moeten we vieren!

Intermezzo IV

John:

Wij zijn kwetsbaar en fijngevoelig. Wij gebruiken onze zintuigen om de burgers van de stad te beschermen. Wij zijn de ganzen die kwaad snateren en klapwieken als de barbaren voor de poort staan. Wij zijn ook de eersten wiens nek wordt omgedraaid als de hordes binnen de muren komen. Dan kunnen zij ongehinderd brandschatten en verkrachten. Daarom koesteren wij onze sensibiliteit. Want de hele stad loopt gevaar als wij onze blik niet meer over de muren, maar naar binnen richten en ons alleen bekommeren om het zachte hooi van ons warme nest, en het pluizige dons van onze pasgeborenen.

scène 6

Wieke: *alleen*

Okee. Okee, okee okee. We gaan gewoon... We gaan gewoon werken en nadenken. We gaan gewoon zitten en nadenken en de handen in werking stellen. En met wat geluk... met een béétje geluk komt er wat. Met een heel klein beetje... Een héél klein ietsiepietsie... oohhhh.... kom op...
Fuck. Fuck. Fuck.

Shit volgens mij ben ik zwanger.
Ja hoor, dat zat er dik in natuurlijk.

John: *op met schilderdoeken. overziet de ravage.*
Hee hallo.

Wieke:

Hee hallo.

John:

Hoe was jouw dag?

Wieke:

Ingewikkeld.

John:

Maar wel productief?

Wieke:

Ja, er wordt geproduceerd.

John:

Mooi, mooi. Lieve schat...

Wieke:

Wat is er?

John:

Weet je zeker dat alles goed met je gaat?

Wieke:

Ja, hoor. Ik heb een beetje hoofdpijn. Ben een beetje zenuwachtig. RSI, ik heb een beetje RSI.

John:

O. Okee.

tegelijk met wieke:

Ik heb een nieuwtje.

Wieke: *tegelijk met john*

Mag ik je wat vragen?

John:

Ga je gang.

Wieke:

Nee, laat maar. Doet er niet toe.

John:

Wat, wat is er?

Wieke:

Sorry. John, wat vind je van ons? Ik bedoel... van hoe het gaat?

John:

Ik vind het geweldig. Ik vind jou geweldig. Ik ben gek op je. Als ik de deur uit ga dan mis je. Als ik naar je toe ga vind ik het nog steeds ongelofelijk spannend en voel ik het bloed kloppen in mijn keel. Ik val er nog steeds van om hoe mooi je bent. Ik kom alleen nog maar tot rust als ik jou bij me in de buurt heb. Als jij verdrietig bent kan ik nergens anders aan denken dan je weer blij maken. Als jij gelukkig bent kan mij niks meer verkeerd gaan. Ik ben gek op je. Ik geniet van je. Ik word gelukkig van je. Ik hou van je.

Sorry, wat was de vraag? Hoe het gaat tussen ons, volgens mij.

zogenaamd nonchalant.

Naja, gaat wel, dus. Hoezo?

Wieke:

Ik ook van jou.

John:

Zo. En dan nu mijn nieuws.

Wieke:

Is er iets?

John:

Jazeker, ik heb besloten dat ik weer ga schilderen. Echt met verf, en doe. Jij bent zo met die camera's in de weer en ik denk steeds ja. Goed. Dat is goed. Dat gaat je goed af. Maar dat gefrut met die camera's ... Ik heb me d'r altijd een klein beetje een schooljongen in gevoeld. Ja. Weet je nog van toen je klein was dat je leerde schrijven door letters over te tekenen uit een boek? Zo voel ik me nog steeds met video. Jij bent aan het schrijven, ik ben letters aan het overtekenen. En het komt me mijn neus uit. Dus! Ik word weer schilder.

Wieke: *mat*

Wat leuk voor je. Ik ben erg blij voor je. Moet je doen

John:

Ik merk het. Je loopt over van enthousiasme.

Wieke:

Ja nou eh...

John:

God Wieke, ik ben er echt behoorlijk opgewonden van. Ik heb er ontzettend zin in. Voor het eerst in ik weet niet hoe lang heb ik weer zin om aan het werk te gaan. En jij zegt: 'ja nou eh...'

Wieke:

Maar waar komt dit nou opeens vandaan? Hier heb je het nog nooit over gehad!

John:

Dus?

Wieke:

Het is toch normaal dat je dit soort dingen even bespreekt?

John:

Dat doe ik toch? We zijn het nu toch aan het bespreken?

Wieke:

Maar je hebt je besluit allang genomen! Hoe lang ben je dit al van plan?

John:

Anderhalf uur. Ik heb dit anderhalf uur geleden bedacht en toen heb ik deze doeken gekocht en daar ga ik vanavond en vannacht lekker op schilderen. Want dat lijkt me leuk. Daar word ik blij van! En het lijkt me leuk als jij ook blij wordt als ik blij ben.

Wieke:

O. Het spijt me John. Oh, het spijt me zo. Ik loop echt te... Ik ben echt heel vervelend aan het doen.

John:

Ja. Een beetje wel ja.

Wieke:

Het spijt me. Ik ben gewoon... Laat maar. Sorry.

John:

Maar wat is er dan?

Wieke:

Ik ben gewoon...

Ik vind het echt geweldig voor je. Echt heel goed dat je een nieuwe richting kiest. Vind ik echt heel knap en moedig van je.

John:

Maar wat is er dan? Wil het niet opschieten met de expositie?

Wieke:

Oh. Nee. Daar zit ik... Ik zit daar helemaal vast.

John:

Wat is er dan?

Wieke:

Er komt niks. Er komt helemaal geen ene moer. Steeds als ik er helemaal klaar voor zit dan gebeurt er niks.

John:

O. En hoe komt dat denk je?

Wieke:

Weet ik niet. Van alles.

John:

Wat dan?

Wieke:

Gewoon! Dingen! Van alles!

John:

Ja, ok, maar wat dan?

Wieke:

Godver! Kun je nou niet één keer níet de leraar uithangen?

Je hoeft mijn probleem niet voor me op te lossen,

Ik wil gewoon dat je me aanhoort en troost en iets aardigs tegen me zegt.

Kan dat? Gaat dat lukken?

John:

Ik weet niet wat jij hebt vandaag, maar ik ga wat anders doen.

Zoek het maar uit, ik heb hier geen zin in. De groeten.

Wieke:

Ga je weg?

John:

We praten er vanavond wel over. *af.*

Intermezzo VI

John:

Wij buigen ons dagelijks voor het altaar van onze meester. Wij bidden en werken, werken en bidden, en net als onze broeders en zusters van de oude kloosterorden, hoeden wij het hogere in nederigheid.

En net als onze in ruwe wol gehulde voorgangers, verliezen ook wij wel eens de discipline. Ook wij geven toe aan de primitieve hunkering naar zacht ondergoed en hapklaar volksvermaak. En natuurlijk

hebben wij de roep van de natuur gehoord, maar we vechten tegen de aandrang om het nest te vullen met kleine handjes en kleine voetjes en kleurige schooltassen op de gang.

En net als bij onze voorgangers, vindt lang niet iedereen die aan deze verlokkingen heeft toegegeven vergiffenis. Maar weinigen vinden hun weg terug naar de strenge abdijen van de Orde. En nog minder vinden vergeving. Onze meester geeft zelden een tweede kans.

Scène 7

John aan het werk.

Wieke:

John? Wat doe je nou?

John:

Dat zie je toch. Ik ben aan het schilderen.

Wieke:

Midden in de nacht? Met een joint?

John:

Er komt tenminste iets uit mijn handen.

Wieke:

Maar dit is toch helemaal je ding niet?

John:

Wieke, ik ben even bezig. *Kunnen we deze discussie een andere keer voeren?*

Wieke:

Maar dit is toch niet goed, John. Dit kun je toch net zo goed niet doen? Beter niet, zelfs. Je kunt veel beter met mij praten.

John:

Ik moet bezig zijn. Ik moet werken. Een mens moet werken.

Wieke:

Ik ben zwanger.

John:

...

Wieke:

Hoorde je me?

John:

Ja.

Wieke:

Ik ben zwanger.

John:

Ja, ik hoorde je. Is dat echt waar?

Wieke:

Ja.

John:

en ben ik...

Wieke:

Jij bent de vader. Ja.

John:

Okee...

John:

Hoe lang weet je het al?

Wieke:

Sinds eergisteren.

John:

Waarom heb je het me niet eerder verteld?

Wieke:

Ik wilde het even voor mezelf houden.

John:

Ja. Daar kan ik me iets bij voorstellen. Zwanger. Wieke. Van mij.

Wieke:

Wil je iets drinken?

John:

Ja, graag, ja. Iets... iets sterks.

Wieke:

Wat... wat gaat er in je om?

John:

Nog niet zoveel, om je de waarheid te zeggen. Woorden. Kind. Vader. Wieke. Ik. Jongen. Meisje. Zwanger. Die woorden kaatsen door mijn schedel als de echo in een gewelf. Is het echt waar?

Wieke:

Ja.

John:

Ja, je ziet er ook goed uit. Mooi. Mooi, zie je d'r uit. Je moet even niet zo naar me kijken.

Wieke:

Hoe kijk ik dan?

John:

Alsof je dingen probeert te raden, van wat ik denk. Ik denk nog helemaal niks. De concepten zijn nog niet aaneengeregen. Gekristalliseerd. Gestructureerd. Tot iets dat een gedachte zou kunnen zijn.

Wieke:

Maar hoe voelt het?

John:

Weet ik niet. Wonderlijk. Eng. Avontuurlijk. Stom. Fantastisch. Scherp. Bot. Blauw. Rond. Vies. Ik weet het niet. Ik weet alleen maar dat lekker stoned worden er vanavond niet meer in zit.

Wieke:

Ja. Sorry.

John:
Grapje.

Wieke:
Weet ik. Ik ook. Grapje.

John:
Wat denk jij?

Wieke:
Ik denk.. Ik denk aan een oude rode Renault, die een beetje galmt als je het portier dichtslaat. Aan een grote pan bouillon die dagen trekt op het fornuis. Houten vloeren in de was en warme vertrekken aan de koele hal en overloop. Vrienden in het buitenland die we met de vakanties opzoeken. En ik zou dan wat dikker zijn, en jij wat vaker uit huis en dan zou ik iedere keer boos op je worden als je weer te lang met je nietsnutten van vrienden had zitten drinken. En om wat extra geld te verdienen zouden we misschien een kleine academie kunnen beginnen. Een kleine academie, waar we meer jonge kunstenaars zouden kunnen helpen.

John:
En ons kind.

Wieke:
En ons kind in een felgekleurde hangmat in de hoek van het atelier, in de schaduw van een grote plant.

John:
Ik zie het voor me.

Wieke:
Bevalt je wat je ziet?

John:
Ja. Ja. Dat voelt heel... heel... prettig.

Wieke:
Wat is er dan?

John:
Ik... ik weet niet. Ik moet nog nadenken.

Wieke:
Ja. Dat begrijp ik. Is natuurlijk ook niet eerlijk. Ik loop er al twee dagen mee rond.

John:
Ik moet er nog over nadenken. Ik moet er nog over nadenken.

Wieke:
Okee.
Ik laat je dan maar even alleen.

John:
Okee.

Intermezzo VI

John:
Ons temperament gaat slecht samen met matiging en zekerheid, die de pijlers zijn van het geluk. We doen degenen die ons liefhebben meer dan gebruikelijk verdriet. We gebruiken ze en verjagen ze en als we het dan koud krijgen, kruipen we tegen elkaar aan, als soldaten in bevroren loopgraven.

We hunkeren met klapperende tanden naar onze meisjes, maar in vreedestijd snauwen we ze af als ze vragen waar onze nachtmerries over gaan.

We hebben liever de strijd. Liever de kou dan de liefde. En we zijn alleen gelukkig in de dienst van onze meester.

scène 8

Wieke komt op.

Wieke:

Goedemorgen. O jee, is het mis? He, wacht eens even. Ben jij wel naar bed geweest? Ik heb helemaal niets gemerkt.

John:

Klopt.

Wieke:

Heb je gedronken?

John:

Ja, maar ik ben weer nuchter.

Wieke:

Wat is er?

John:

Ik doe het niet. Ik hou heel veel van je, maar ik kan geen vader voor dat kind zijn.

Wieke:

Wat? Maar, we zouden het er toch nog over hebben?

John:

Ik heb erover nagedacht. Ik wil het niet. Het wordt te veel. Ook voor jou, geloof me. Het spijt me.

Wieke:

Ach onzin! En als ik het houd?

John:

Zou je dat doen?

Wieke:

Ja.

John:

Dat zou ik verschrikkelijk vinden... Als jij het houdt dan zie ik niet hoe... dat gaat niet.

Wieke:

Zet je me er dan uit!?

John:

Wieke, ik... Maar je begrijpt het toch zelf ook wel? Dit is echt het allerslechtste moment!

Wieke:

Wat!? Maar John, daar begrijp ik echt helemaal niks van. He? Wat is er dan? Hier begrijp ik echt helemaal niks van. Denk je soms dat ik je erin geluisd heb? Zo gemeen ben ik toch niet, dat zou ik gewoon aan je gevraagd hebben. We waren verliefd, John. Dat was het.

Weet je nog die weken nadat Andriessie hier was?...

John zeg eens wat?

Johnie doe nou je mond open. Zeg wat je dwars zit dan praat ik het uit je hoofd. Daarvoor zijn we samen.

He, maar we zijn toch samen? Dat vind jij toch ook? Of...?

We *zijn* samen! Ik ben al vier maanden hier! Dat betekent toch zeker iets? Nou wat betekent dat? John ik heb hier de plee schoongemaakt, we zijn al weken samen, het is ons kind!

John :

Wieke, blijf bij me. Denk nou na. Dat gaat toch niet samen. Niet nu.

Wieke :

Kijk nou godverdomme toch eens uit je doppen man! Kijk nou eens! Wie denk je eigenlijk dat je geworden bent?

Je bent een schnabbelaar geworden, een schnabbelaar in de kunsten.

En wat is je grootste trots? Dat je iedereen in dat stomme kutwereldje van je kent. Weet je wat dat betekent? Dat betekent dat je gewoon een stomme aap bent, John, gewoon een stomme aap. En kijk eens, kijk eens naar mij! Kijk! Staat er hier niet verdomd soepele, jonge vrouw voor je neus? En draagt die soms niet jouw kind? Dit is geluk John, dit is geluk! Ik ben geluk dat voor je staat! En jij bent een aap! En een aap kan het zich niet permitteren geluk aan zijn neus voorbij te laten gaan!

John :

Wieke, hou op alsjeblieft!

Wieke :

Nee! Vertel op! Denk eens na! Wat ga je doen als ik weg ben? Schilderen? Voor wie? Voor jezelf? Om jezelf het gevoel te geven dat je er alles aan doet? Ben je nou echt van plan je nog verder vast te bijten in dat stomme verhaaltje van je? Dat verhaaltje waarin je je als de eerste de beste boer hebt vastgebeten?

Als dat zo is John, dan ben je hartstikke gek! Dan moet je naar een kliniek! Dan moet je naar een kliniek. Dan moet ik niet naar een kliniek, dan moet jij naar een kliniek! Ik moet niet naar een kliniek, jij moet naar een kliniek! Jij moet naar een kliniek! Een kliniek! Een kliniek!

Intermezzo VII

John :

Wij zijn ondankbaar en hardvochtig. Wij eren onze voorgangers pas nadat ze overleden zijn en wij verstoten onze broeders en zusters, als zij niet meer voor zichzelf kunnen zorgen. Onze grijsaards kennen hun lot en verwachten van ons geen medelijden.

En als onze eigen tijd komt, aanvaarden wij onze ballingschap in dankbaarheid want wij verdragen het vitale slecht, als we zelf onmachtig zijn. We trekken een deken van jaloezie en zwartgalligheid over onze koude knieën, en proberen ons met herinneringen te verwarmen. We trekken de gordijnen dicht, zodat er van onze aftakeling geen getuigen zijn, en wachten in het donker op het einde.

scène 10

Wieke draagt nieuwe dure laarzen over haar broek. Wieke trekt het gesprek, John reageert volledig op de automatische piloot.

Wieke :

Ga je meteen weer werken?

John :

Je weet de weg toch?

Wieke :

Ik heb wat te eten voor je meegenomen. Groente en fruit, pasta en tonijn in blik. Met het kind is het goed. Ik heb het van de week gezien, in het ziekenhuis. Het zoog op haar duim. Ik ben meisjesnamen aan het bedenken.

John :

Gewoon Roos.

Wieke :

Nah...

Best leuk eigenlijk. Ga ik onthouden.

Je krijgt de groeten van Paul. Hij vroeg naar je. Je moet eens langskomen zei-ie.
Hij is erg op je gesteld.
Heb jij nog wat beleefd?
Nog iemand gebeld?
Nog klanten gehad?

John:

Ik heb gemerkt dat je ook teveel kunt schilderen. Vorige week zag ik ineens een zeehond zitten.
Precies waar je nu staat.
Nu ga ik regelmatig naar bed en hou ik elke twee uur heel braaf pauze.
Maar het begint wel interessant te worden. Er komen vormen. Grappig he. Hoeken, af en toe een driehoek. Snap je?

Wieke:

Ja. Ja, dat is ook een ontwikkeling.

John:

Ja. Je ziet er goed uit.

Wieke:

Dank je.

John:

Laarzen.

Wieke:

Ja. Die waren het eerste dat ik gekocht had, nadat... Nouja, het was de eerste van de maand.

John:

Goeie keus. Werk je?

Wieke:

Ik loop heel braaf te netwerken. Ik sjok ze allemaal af. De exposities, de openingen en de borrels. Ik moet zeggen dat ik het beter te doen vind nu ik er niet bij hoef te drinken. Extra prettig is dat ik al vijf mensen heb die af en toe bij me willen oppassen, later.

John:

Handig.

Wieke:

Ik zie jou daar nooit.

John:

Nee.

Wieke:

Mensen hebben je al in geen maanden gezien. Ze maken zich zorgen om je, John.

John:

Je kunt ze vertellen dat het goed gaat. Ik leef en werk. Terug naar jou.

Wieke:

Met de expositie gaat het ook goed.

John:

Ohja?

Wieke:

Ja.

John:
Leuk.

Wieke:
Ja, gaat wel goed.

John:
Mooi.

Wieke:
Ik ben wel tevreden.
Ja nog niet af natuurlijk.

John:
Nee.

Wieke:
Vier werken.

John:
Zooo. Goeie?

Wieke:
Ja, dat is altijd moeilijk om van jezelf... Maar ja. Ja ik denk het wel ja.
Ik heb hier en daar nog wel een soort van vraagteken...

John:
Oh Ja?

Wieke:
Ja, daarvan weet ik niet helemaal zeker of ik op de juiste weg ben...
Of eigenlijk meer in de afwerking...

John:
De puntjes op de I

Wieke:
Ja dat ik toch niet helemaal weet of ik nou aan het eind omhoog of omlaag moet, snap je? Zacht of hard, kleur of zwart wit.

John:
Polijsen of opschuren, remmen of gas geven, de dikke of de dunne...

Wieke:
Ja. Ja. Precies.

John:
Ja.

Wieke:
Ja, meer dat soort, hele praktische simpele vragen.

John:
Ja.

Wieke:
Ja. Eigenlijk heb ik gewoon even iemand nodig die er even naar wil kijken.

John:
Ja, zo klinkt het wel ja.

Wieke:

Die me een beetje kan ...sturen, ja.

John:

Ja, ik denk ook dat dat handig voor je zou zijn.

Wieke:

Misschien wil jij even kijken.

John:

Ja hoor, dat wil ik best. Heb je alles bij je?

Wieke:

Ja.

John:

Zullen we eerst even een kopje koffie drinken?

John:

Nee, hoezo?

Wieke:

Okee, begin dan maar.

Ze begint.

John:

Wat ben je nu aan het doen?

Wieke?

Ga je nou weer hetzelfde doen?

Wieke:

Nee, dit is nieuw.

John:

Da's toch niet nieuw?

Dit hebben we allemaal toch allang al een keer gezien.

Daar wordt toch niemand beter van, als je dat weer gaat doen?

Wieke:

Nouja, dit gaat wel ergens over.

John:

Waarover dan? Waarover?

Wat zeg je dan?

Wieke:

Nou...

John:

Dat is toch niet relevant, wat je daar zegt.

Daar hebben de mensen toch niets aan?

Heb je er eigenlijk wel over nagedacht?

Wieke:

Ja, natuurlijk heb ik daarover ...

John:

Oja? En tegen wie heb je het dan?

Heeft ie er wat aan, wat je zegt?
En heb je bedacht of het klopt of niet?
diep teleurgesteld Wieke... Wieke...
Dit is rommel.

Wieke:
Maar het is geen oninteressante rommel.

John:
Maar het is ook geen boeiende rommel.
Het is middelmatig interessante rommel.
Dus, wat gaan we doen?

Wieke:
Wat heb je gegeten, gisteravond?

John:
Wat is dat nou weer voor vraag?

Wieke:
Gewoon.

John:
Boterhammen. En een vitaminepil.

Wieke:
En eergisteren?

John:
Eergisteren toevallig ook, maar de dag daarvoor heb ik boerenkool gegeten.

Wieke:
Dat gaat toch niet?

John:
Oh, dat gaat best.
Dus, wat gaan we doen?
Hangen of niet hangen?

Wieke: *bang en klein*
Afzeggen?

John:
Nee! Hangen! Want...?

Wieke:
Wat dan?!

John:
We moeten die rommel laten zien!

Wieke:
Dat gaat toch niet!

John:
Juist wel!

Wieke:
Het is rommel!

John:

Dus? Denk je dat je de eerste bent? Laat je rommel maar zien. Kijk maar wat ze ervan vinden.

Wieke:

Nee, dat kan niet. Ik denk niet dat ik het kan laten zien.

John:

Denk je dat je Paul Andriessse kan afzeggen?

Kun je net zo goed meteen je carrière...

Dat kun je toch niet maken?

We hebben hier maanden werk in zitten!

Wieke: *niet overtuigd*

Nee. Ja.

John:

Wieke. Het is heel gewoon. Het is de eerste keer dat is alles. Je probeert en je faalt. Zo gaat dat.

Mislukken mag. Overkomt de besten.

En je bent ook echt niet de eerste die het verkloot omdat ... Ja waarom eigenlijk?

Wat heb je de afgelopen tijd gedaan?

Wieke:

Heb je geld?

John:

...

Wieke:

Ik maak me zorgen om je.

Je ogen bewegen traag.

Je lippen zijn gebarsten.

Het is niet je bedoeling om zo snel mogelijk te versterven achter die ezel, toch?

John:

Wat heb je de afgelopen tijd gedaan?

Wieke:

Gewerkt...

John:

Nou daar zie ik anders helemaal niets van.

Wieke: *geeft zich gewonnen*

Ik begin altijd om tien uur. En dan werk ik tot drie uur en dan ga ik naar de openingen. Of werken...

Proberen te werken. Maar er zit een heel vies glibberig randje in mijn hoofd, waar mijn gedachten

direct vanaf glijden en dan kunnen ze overal terecht komen. En als ik dan weer begin heb ik geen

idee meer waar ik mee bezig was. Al helemaal niet waarom.

John:

Maar je gaat gewoon hangen.

Misschien krijg je op je lazer. Heb je wel verdiend.

Trouwens, de kenners kijken toch niet

En de mensen, die er geen verstand van hebben,

geloven alles en zeggen niks.

Er kan je niks gebeuren.

Wieke:

Misschien heb je gelijk. *stille*

John:

Ja.

...

Wat wil je nou van me?

Wieke:

Nou gewoon.

John:

Wieke. Ga naar huis.

Neem een douche. Ga vanavond iets leuks doen.

Ga... naar de bioscoop of een club ofzo.

Wieke:

John...

John:

Wieke. Ga. Weg.

Wieke staat op laat John achter.

Epiloog

John:

Ik ben een oude soldaat.

Ik ken de taferelen van het slagveld.

Ik heb de aarde bezaaid gezien met de lichamen van jonge mensen,

Die dachten dat ze onkwetsbaar waren.

En die niet begrepen hoe kostbaar ze waren.

En dat het veel beter is om te leven, dan om uitzonderlijk te zijn.

Ik heb hun ledematen uit de rode modder zien steken.

Ik ben een oude soldaat.

Voor mij is er geen weg meer terug.

Maar jullie: Ga terug naar huis.

Niemand zal je uitlachen.

Ga naar huis en zeg tegen je vader dat het je spijt,

En tegen je moeder dat je haar nooit meer zo zal laten schrikken.

En je zal zien, over een paar jaar ben je mij vergeten.